

Lausunto: Lakivaliokunnan kuuleminen hallituksen esityksestä koskien rikoslain 25 luvun 9 §:n muuttamista

Suomen nuorisoalan kattojärjestö Allianssi kiittää eduskunnan lakivaliokuntaa mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä laiksi rikoslain 25 luvun 9 pykälän muuttamisesta ja kannattaa esityksen pääasiallista sisältöä.

Allianssi on Suomen nuorisoalan kattojärjestö, joka yhdistää kaikki nuorisoalan toimijat. Olemme poliittisesti ja uskonnollisesti sitoutumaton edunvalvoja, ja meillä on jäsenenä yli 130 valtakunnallista nuoriso- tai kasvatusalan järjestöä. Vaikutamme nuorten oikeuksien ja nuorten osallisuuden toteutumiseksi sekä nuorten hyvinvoinnin ja nuorisotyön toimintaedellytysten puolesta Suomessa ja kansainvälisesti. Palvelemme järjestöissä, kunnissa, seurakunnissa ja muissa yhteisöissä tehtävää nuorisotyötä ja yhdistämme nuorisoalan tekijät.

Lausunnon pääasiallinen sisältö:

- Pidämme tarpeellisena hallituksen esitystä, jossa laiton uhkaus olisi jatkossa virallisen syytteen alainen silloin, kun laitton uhkaus kohdistuu henkilöön tämän työ- tai luottamustehtävän vuoksi.
- Nuoriin vaikuttajiin kohdistuva vihapuhe ja maalittaminen estävät nuorten mahdollisuuksia osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun ja päätöksentekoon.
- Nuoret toimivat ja vaikuttavat julkisuudessa monilla eri tavoilla. Esimerkiksi nuorilla ilmastovaikuttajilla ei välttämättä ole selvää työnantajaa tai luottamustehtävää.
- Muutoksen jälkeenkin kynnys tehdä rikoksesta ilmoitus on korkea.

Laiton uhkaus työtehtävän tai luottamustehtävän vuoksi

On tärkeää, että demokratiaa suojellaan puuttumalla vihapuheeseen, maalittamiseen ja uhkailuun. Pidämme siksi kannatettavana hallituksen esitystä, jonka mukaan laitton

uhkaus olisi virallisen syytteen alainen, jos se kohdistuu henkilöön tämän työtehtävän tai julkisen luottamustehtävän vuoksi.

Nuoret vaikuttajat toimivat moninaisissa rooleissa yhteiskunnassa. Laittomia uhkauksia kohdistuu esimerkiksi nuorisojärjestöjen luottamustoimijoihin, kuten yhdistyksen hallituksen jäseniin. Henkilöön kohdistuva häirintä voi jatkua luottamustehtävän päätyttyäkin. Toisaalta erityisesti sosiaalisen median alustoilla toimivat nuoret vaikuttajat voivat olla hyvinkin merkittäviä yhteiskunnallisia äänenkannattajia. Näillä nuorilla ei ole välttämättä virallista työnantajaa tai luottamustoimea. Esimerkiksi nuoret ilmastovaikuttajat saattavat esiintyä julkisuudessa ja heillä voi olla tuhansia seuraajia sosiaalisen median kanavissa. Heihin myös kohdistuu häirintää johtuen julkisesta asemasta ja heidän esittämistään poliittisista mielipiteistä. On syytä arvioida, miten esitetty muutos huomioi tällaisessa asemassa olevat henkilöt.

Nuoriin kohdistuva vihapuhe

Nuoret todistavat vihapuhetta ja heihin kohdistuu vihapuhetta. [Tilastokeskuksen \(2020\)](#) mukaan 16-24-vuotiaista nuorista peräti 64 % on nähnyt sosiaalisessa mediassa vihamielisiä viestejä, joilla hyökätään ihmisryhmiä ja henkilöitä vastaan. 16 % nuorista on joutunut internetissä tapahtuvan häirinnän kohteeksi ja nuoriin kohdistuva häirintä on yleisempää verrattuna muihin ikäryhmiin. Sisäministeriön [Sanat ovat tekoja -raportin \(2019\)](#) mukaan vihapuhetta kohdataan monilla eri alustoilla digitaalisissa ympäristöissä.

Mielestämme on huolestuttavaa, että vihapuhe ja häirintä hiljentävät nuoria ja estävät heitä vaikuttamasta yhteiskunnassa. Valtioneuvoston julkaiseman [Viha vallassa -tutkimuksen \(2019\)](#) mukaan vihapuhe on vaikuttanut nuorten kuntapäättäjien haluun esiintyä julkisesti ja osallistua julkiseen keskusteluun. [Häirintää kohdistuu myös ehdokkasiin](#), jotka vasta hakeutuvat luottamustehtävään.

On tärkeää ymmärtää, että nuoret myös jättäytyvät yhteiskunnallisen keskustelun ulkopuolelle, koska pelkäävät koventunutta keskusteluilmapiiriä ja heihin kohdistuvaa häirintää. Esimerkiksi [Ajatuspaja Alkion teettämässä kyselytutkimuksessa \(2020\)](#) 15-29-vuotiaat nuoret nimesivät yleisimmäksi esteeksi osallistua yhteiskunnalliseen toimintaan tai päätöksentekoon sen, ettei nuori halua olla julkisesti esillä eikä muiden

arvosteltavana. Tätä mieltä oli 46 % niistä nuorista, jotka eivät kokeneet osallistuvansa yhteiskunnallisesti.

Vihapuheen vastaisissa toimissa pitää keskittyä turvaamaan erityisesti nuorten naisten ja vähemmistöryhmiin kuuluvien nuorten oikeus osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun ja päätöksentekoon. Plan International Suomen syksyllä 2020 julkaisemassa raportissa [Free to be online? – Tyttöjen ja nuorten naisten kokemuksia verkkohäirinnästä Suomessa](#) osoitetaan, että 15–24-vuotiaista tytöistä ja naisista yli 40 % on kokenut verkossa häirintää ja vielä muita enemmän häirintäkokemuksia oli vähemmistöihin kuuluvilla naisilla, kuten maahan muuttaneilla ja seksuaali- ja sukupuoli-vähemmistöihin kuuluvilla. [Suomalaisista kuntapäättäjäistä naiset](#) kokevat vihapuhetta huomattavasti miehiä enemmän, ja vihapuheessa voi olla läsnä seksuaalisen väkivallan elementti.

Laittoman uhkauksen ilmoittamisen kynnystä pitää madaltaa

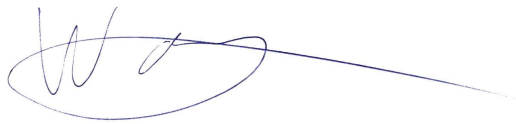
Vihapuhe on vakava este nuorten yhteiskunnalliselle osallistumiselle. Katsomme, että lakimuutoksen jälkeenkin kynnys puuttua nuoriin kohdistuvaan vihapuheeseen on korkea. Käytännössä nuoren pitää itse tehdä rikosilmoitus saamastaan uhkauksesta, koska häirintä tapahtuu usein sosiaalisessa mediassa ja nuoren on kerättävä siitä todisteet, kuten yksityisviesteistä otetut kuvakaappaukset. Moni laiton uhkaus ei siis tule koskaan poliisin tietoon, jollei rikosilmoituksen tekemisen kynnystä voida madaltaa.

Syyttämällä ja tuomioilla on merkittävä rooli laittomien uhkausten torjunnassa. Kuitenkin ennen kuin laiton uhkaus etenee syyttämisvaiheeseen, on täytynyt tapahtua rikosilmoitus sekä tutkinta. Onkin syytä tarkastella myös keinoja, joilla ensinnäkin madalletaan rikosilmoituksen tekemisen kynnystä ja toisaalta lisätään poliisin kykyä tutkia laittomia uhkauksia ja muita viharikoksia. Myös uhkauksia saaneiden henkilöiden saamaan riittävään tukeen on kiinnitettävä huomiota ja varmistettava, että tukijärjestelmissä on riittävä osaaminen ja resurssit laittoman uhkauksen tapauksissa toimimiseen.

Valtioneuvoston tulee edelleen selvittää keinoja, joilla vihapuhetta, maalittamista ja häirintää voidaan ehkäistä ja kitkeä niin verkossa kuin muissakin sosiaalisissa ympäristöissä.

Helsingissä 2.2.2021

Ilmari Nalbantoglu

toiminnanjohtaja

Suomen nuorisoalan kattojärjestö Allianssi

Lisätiedot:

Virva Viljanen, nuorten osallisuuden asiantuntija

p. 050 3020 598, virva.viljanen@alli.fi

